

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 147/03

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. júna 2003 predbežne prerokoval sťažnosť S. p. p., a. s., B., zastúpeného advokátom JUDr. E. V., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Obo 182/2000 z 29. novembra 2001 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. p. p., a. s., o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2003 doručená sťažnosť S. p. p., a. s., so sídlom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. E. V., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Obo 182/2000 z 29. novembra 2001 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002. Sťažnosť bola opravená podaním doručeným ústavnému súdu 25. februára 2003.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 37 Zm 415/99 zo 17. apríla 2000 ponechal v celom rozsahu v platnosti zmenkový platobný rozkaz krajského súdu sp. zn. 37 Zm 415/99 zo 17. mája 1999, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný na zaplatenie 350 000 000 Kč so 6 % úrokom z omeškania od 25. marca 1999 do zaplatenia, zmenkovej provízie 1 166 667 Kč a trov konania. Navrhovateľom bola U. b., a. s., Ul. 30 dubna 35, Ostrava, Česká republika. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ 17. apríla 2000 odvolanie. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 7 Obo 182/2000 z 29. novembra 2001 potvrdil rozsudok prvostupňového súdu a zároveň pripustil proti tomuto rozsudku v zmysle § 238 ods. 3 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie, pretože tu ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rozsudok najvyššieho súdu sa stal právoplatným 10. januára 2002. Proti rozsudku najvyššieho súdu podal

sťažovateľ dovolanie 21. januára 2002. Najvyšší súd uznesením sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002 dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu nesplnenia podmienok prípustnosti dovolania. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 6. decembra 2002.

Porušenie základných práv a slobôd vidí sťažovateľ v tom, že 29. novembra 2001 sa uskutočnilo pojednávanie v neprítomnosti jeho právneho zástupcu aj napriek tomu, že právny zástupca sťažovateľa ospravedlnil svoju neprítomnosť z dôvodu choroby podaním doručeným najvyššiemu súdu 29. novembra 2001. Napriek tomu najvyšší súd rozhodol o tom, že bude pojednávať v neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľa, pretože v plnomocenstve udelenom právnenému zástupcovi sťažovateľ súhlasil s tým, aby si jeho právny zástupca ustanovil za seba substitúta. Dovolací súd nemal za preukázané, že sťažovateľ riadne požiadal o odročenie pojednávania a uznesením sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002 rozhodol o tom, že dovolanie nie je prípustné. Podľa názoru sťažovateľa týmto postupom najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci v jeho prítomnosti garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ďalej podľa názoru sťažovateľa bolo porušené aj jeho základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi garantované v čl. 48 ods. 1 ústavy tým, že v konaní najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 13/2002 neboli dodržané ustanovenia zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“) a ani rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2002. Členom dovolacieho senátu v konaní na najvyššom súde sp. zn. Obdo V 13/2002 bol aj JUDr. M. L., ktorý je v zmysle rozvrhu práce členom občianskoprávneho kolégia, a preto podľa § 17 ods. 1 zákona o súdoch a sudcoch nemohol byť zároveň aj členom obchodného kolégia.

Za porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ považuje nerešpektovanie jeho práva na prístup k dovolaciemu súdu, ku ktorému došlo tým, že jeho dovolanie bolo uznesením

najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002 odmietnuté z dôvodu neprípustnosti napriek tomu, že prípustnosť dovolania bola výrokom odvolacieho súdu založená.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ navrhol aj odklad vykonateľnosti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. Obo 182/2000.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal mimoriadne dovolanie 20. decembra 2002 proti rozsudku krajského súdu č. k. 37 Zm 415/99-232 zo 17. apríla 2000 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 7 Obo 182/2000-569 z 29. novembra 2001.

Podaním doručeným ústavnému súdu 10. marca 2003 podal právny zástupca U. b., a. s., JUDr. A. B., Advokátska kancelária, B., návrh na pristúpenie do konania v pozícii vedľajšieho účastníka, pretože podľa jeho názoru sa sťažnosť závažným spôsobom dotýka práv U. b., a. s.

Na základe výzvy ústavného súdu zo 6. marca 2003 sa k sťažnosti vyjadril podpredseda najvyššieho súdu.

Uviedol, že pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na prejednanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že odvolací súd prejednal odvolanie v neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľa, a namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, k tejto časti sťažnosti sa nevyjadrí z dôvodu, že o týchto veciach rozhodoval senát najvyššieho súdu, a preto nepovažuje za vhodné hodnotiť vecnú správnosť jeho rozhodnutia. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, podpredseda najvyššieho súdu uvádza, že dovolaním bolo napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré vydal senát obchodného kolégia. V dovolacom konaní mal vec prejednať tiež senát obchodného kolégia zložený z piatich sudcov. JUDr. M. Ľ. bol podľa rozvrhu práce pre rok 2002

členom občianskoprávneho kolégia. Nemal byť preto podľa názoru podpredsedu najvyššieho súdu zaradený do senátu Obdo V zriadeného a pôsobiaceho v rámci obchodného kolégia. Zároveň uviedol, že konanie o mimoriadnom dovolaní proti rozsudku krajského súdu č. k. 37 Zm 415/99-232 zo 17. apríla 2000 a rozsudku najvyššieho súdu č. k. 7 Obo 182/2000-569 z 29. novembra 2001 sa vedie pod sp. zn. M Obdo V 8/02 a najvyšší súd uznesením z 27. februára 2003 odložil vykonateľnosť oboch napadnutých rozhodnutí.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim postupom a svojim rozsudkom zo dňa 29. novembra 2001 v konaní č. 7 Obo 182/2000 a svojim uznesením sp. zn. Obdo V 13/2002 zo dňa 30. októbra 2002 porušil právo obchodnej spoločnosti S. p. p., a. s. so sídlom v B. na prerokovanie jej veci v jej prítomnosti zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim postupom, na základe ktorého rozhodoval vo veci tohto súdu sp. zn. Obdo V 13/2002 v senáte, ktorý nebol určený v súlade s § 17 ods. 1 vety druhej zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov, porušil právo obchodnej spoločnosti S. p. p., a. s. so sídlom v B. nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zakotvené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim uznesením sp. zn. Obdo V 13/2002 zo dňa 30. októbra 2002 a svojim rozsudkom sp. zn. 7 Obo 182/2000 zo dňa 29. novembra 2001 porušil právo obchodnej spoločnosti S. p. p., a. s., so sídlom v B. na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo V 13/2002 zo dňa 30. októbra 2002 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Obo 182/2000 zo dňa 29. novembra 2001 sa zrušujú a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.“

III.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy všeobecné súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prierahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd iba v tom prípade, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Pokiaľ ide o právomoc ústavného súdu rozhodovať o porušení základných práv alebo slobôd fyzických alebo právnických osôb, platí princíp subsidiarity. Právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak v danom prípade nerozhoduje všeobecný súd.

Ústava v čl. 127 ods. 1 pri určení okruhu možných sťažovateľov a predmetu preskúmania určila aj podmienku, že o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd je zriadený ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Ústavný súd je aj súčasťou súdnej moci, ktorá je rozdelená medzi ústavný súd a všeobecné súdy. Ústavný text v žiadnom svojom ustanovení nepočíta s konkurenciou oboch podsystemov. Naopak, umožňuje ústavnému súdu preskúmať aj rozhodnutia všeobecných súdov a tieto aj zrušovať.

Zámer ústavodarcu možno odvodiť z dôvodovej správy k ústavnému zákonu č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, keď uvádza: „Ústavný súd Slovenskej republiky by pritom podľa navrhovanej ústavnej úpravy mal získať oprávnenie rozhodovať o ústavnosti právoplatného rozhodnutia (rozhodnutie chápané v jeho právnom obsahu ako výsledok súdneho, správneho alebo iného rozhodnutia alebo iného konania) ...“.

Sťažnosť smeruje proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 13/2002, ktoré je dovolacím rozhodnutím potvrdzujúcim rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obo 182/2000, ktorý je rozhodnutím odvolacím. Proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obo 182/2000 z 29. novembra 2000 bolo podané mimoriadne dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol. V tejto situácii už má len teoretický význam, či v konaní najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. Obdo V 13/2002 boli alebo neboli porušené navrhovateľove práva, lebo rozhodnutie prijaté v tomto konaní už nevlýva zásadne na práva a povinnosti navrhovateľa. V konaní vedenom pod sp. zn. M Obdo V 8/02 sa opätovne posudzuje to isté odvolacie rozhodnutie, ktoré sa posudzovalo v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Obo 182/2000, a tak ním strácajú význam pre navrhovateľa prípadné pochybenia v konaní vedenom pod sp. zn.

7 Obo 182/2000. Ústavný súd neposudzuje, či došlo k porušeniu navrhovateľových práv v konaní vedenom pod sp. zn. Obdo V 13/2002, lebo účelom konania pred ústavným súdom nie je posudzovať ústavnosť konaní a rozhodnutí, ktoré už nemajú právny význam, ale poskytovať reálnu ochranu základným právam, ak túto neposkytuje iný súd. V konaní vedenom pod sp. zn. M Obdo V 8/02 bolo možné dosiahnuť cieľ, ktorý navrhovateľ sledoval podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavnému súdu, čo podľa zásady subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu.

Právomoc ústavného súdu sa podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzťahuje na prípady preskúmania právoplatných rozhodnutí. Skúmanie neprávoplatných rozhodnutí nie je v právomoci ústavného súdu (*mutatis mutandis* I. ÚS 64/02).

Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol sťažnosť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, nebol dôvod ani pripustiť účasť U. b., a. s., ako vedľajšieho účastníka konania.

Na základe vyššie uvedeného ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Podľa ustanovenia § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2003

Odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov zákona (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájam k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 147/03 z 25. júna 2003 - v časti, v ktorej bola odmietnutá pre nedostatok právomoci sťažnosť S. p. p., a. s. (ďalej len „ústavná sťažnosť“ a „sťažovateľ“), namietajúca porušenie základných práv na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Obdo V 13/2002 z 30. októbra 2002 (ďalej len „najvyšší súd“ a „uznesenie z 30. októbra 2002“) - toto odlišné stanovisko, pretože nesúhlasím ani s označenou časťou výroku a ani s jej odôvodnením.

Súhlasím s odmietnutím ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obo 182/2000 z 29. novembra 2001.

2. Väčšina senátu založila rozhodnutie o odmietnutí ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu z 30. októbra 2002 (pokiaľ tomu dobre rozumiem) v podstate na argumentácii, že: v mimoriadnom dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. M Obdo V 8/02 najvyšší súd rozhodol (v prospech sťažovateľa); uznesenie najvyššieho súdu z 30. októbra 2002 (v dovolacom konaní) má už preto len teoretický význam, resp. nemá právny význam; sťažovateľ tak dosiahol cieľ, ktorý sledoval podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, čo podľa zásady subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu.

3. Podľa môjho názoru je neprijateľné, aby v právnom štáte rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní, ktoré už nie je napadnuteľné opravným prostriedkom v rámci sústavy všeobecného súdnictva, mohlo byť bez právneho významu, resp. mať len význam teoretický.

Keďže uznesenie najvyššieho súdu z 30. októbra 2002 bolo napadnuté za splnenia podmienok vyžadovaných zákonom o ústavnom súde ústavnou sťažnosťou, táto mala byť prijatá na ďalšie konanie.

V Košiciach 25. júna 2003